

เทศน์เช้า วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ เวลาวันพระ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องอนัตตา สอนเรื่อง ความเปลี่ยนแปลง มันเป็นอนัตตา มันแปรสภาพ เราก็มีแต่การเสื่อม งาม มีแต่เสื่อมสภาพไป แต่เราไม่คิดถึงการฟื้นฟู การฟื้นฟูมันก็เปลี่ยนแปลงเหมือนกัน แต่ไปเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี

ชีวิตเราเกิดมามันต้องมีการพลัดพรากเป็นที่สุด ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วเราก็ต้องตายไป เราก็เลยมองว่ามันมีแต่การเปลี่ยนแปลงว่าเราจะต้องอาศัยอาวรณ์ เราต้องพลัดพรากจากมันไป การพลัดพรากจากมันไป มันเป็นการพลัดพรากจากกันไปชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น เพราะจิตมันยังเวียนตายเวียนเกิด นี่มันเวียนตายเวียนเกิดนะ มันพลัดพรากไปแล้วมันก็เกิดใหม่ แต่เราไม่รู้จักมัน เราไม่รู้มัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติ บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณที่ว่าการเกิดและการตาย ถ้าไม่มีบุพเพนิวาสานุสติญาณ จะรู้ได้อย่างไรว่าชาติที่แล้วเป็นพระเวสสันดร จากเจ้าชายสิทธัตถะเป็นพระเวสสันดร เป็นทศชาติ ๑๐ ชาติขึ้นไป การพลัดพรากนี้เป็นอนัตตา มันพราก แต่พระโพธิสัตว์สร้างบุญญานุการ สร้างสมบารมี มันเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นจนมีเขาวนัปปัญญา จนเอาตัวรอดจากกิเลสได้

สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมันเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติของมัน แต่จิตมันเปลี่ยนแปลงในทางดี ขึ้นได้ ทวนกระแส แม้แต่การพัฒนาการของมัน จิตยังมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เป็นเขาวนัปปัญญา เป็นอานาจาสนา เป็นบารมีขึ้นมา แต่การเปลี่ยนแปลงนี้มันเปลี่ยนแปลงที่ดี เราต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลง แต่เปลี่ยนแปลงที่ดี ไม่ได้เปลี่ยนแปลงในสิ่งที่มันอาศัยอาวรณ์ เปลี่ยนแปลงสิ่งที่มันพลัดพรากที่มันเรียกร้องคืนมาไม่ได้ มันเรียกร้องคืนมาไม่ได้ในชีวิตเรานะ เพราะมันจริงตามสมมุติ

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” สิ่งที่มีอยู่นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “คืนนี้เราก็ต้องตายเป็นธรรมดา” แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ต้องตายเป็นธรรมดา แต่การตายเพราะมันเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นการเปลี่ยนแปลง การเกิดและการตาย แต่จิตเรามันไม่เคยตาย สิ่งที่ไม่เคยตาย เราไม่เคยเห็น เราไม่เคยพบ ใจ สิ่งที่ไม่เคยเห็นไม่เคยพบ เพราะอะไร เพราะเราเข้าไปไม่ถึงธรรม ถ้าเราถึงธรรมนะ สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงก็มี แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงมันต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลง มันถึงจะถึงที่สุดคือการไม่เปลี่ยนแปลง

การไม่เปลี่ยนแปลงเห็นไหม ความยึดมั่นถือมั่นของเรา ความทุกข์ความยากของเรา ที่เรา ยึดมั่นถือมั่นของเรา เรายึดของเรา แล้วมันปล่อยไม่ได้ มันปล่อยไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันยึด ของมัน มันไม่ปล่อย เพราะมันฝังใจ มันมีความฝังใจ มันมีการยึดมั่นถือมั่นของมัน แต่เวลาการ ที่มันปล่อยวาง ปล่อยวางมันต้องมีเหตุมีผล มันต้องมีเหตุมีผลในการทำให้มันปล่อยวาง ถ้ามันมี เหตุมีผลเข้าไป มันเข้าถึงการปล่อยวางตามข้อเท็จจริงไหม มันไม่ถึงการปล่อยวางตาม ข้อเท็จจริง มันเป็นการปล่อยวางแบบการสร้างภาพ เราจะสร้างภาพกัน เพราะคนโง่ คนไม่ จริง มันก็ทำสิ่งใดไม่จริง แล้วสิ่งใดไม่จริงมันก็ปฏิเสธ ปฏิเสธว่าไม่มี ปฏิเสธว่าเราทำได้ ปฏิเสธ ไปหมดเลย แล้วมันก็ไม่เป็นความจริง

แต่พอจะเป็นความจริงขึ้นมา มันต้องมีความวิริยะอุตสาหะ พอมีความวิริยะอุตสาหะ ขึ้นมา ก็เลสมันก็บอกคนที่อ่อนแอกว่า คนที่ไม่มีกำลังใจก็บอกว่าสิ่งนั้นเป็นการทำตนให้ลำบาก เปล่า สิ่งนั้นไม่เป็นความจริง เราทำตัวให้เราสบาย อย่างนี้เป็นสิ่งที่สบาย มันสบายจริงหรือ มัน สบายเพราะอะไร เพราะมันไม่รับผิชอบต่างหากล่ะ คนที่ไม่รับผิชอบ มันไม่ต้องวางสิ่งใด นี้ มันเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา มันก็ฟื้นฟูขึ้นมาได้เป็นธรรมดา ถ้าเราจะฟื้นฟู ถ้าเราจะมีการ กระทำ แต่มันฟื้นฟูไม่ได้ เพราะการฟื้นฟูมันต้องลงทุนลงแรง

แต่ถ้ามันเสื่อมไปเป็นธรรมดาแล้วตัดดวงผลประโยชน์เพราะมีความเสื่อมไป เราต้องจก ฉวยก่อน เพื่อไม่ให้มันเสื่อมไป เพื่อให้เป็นผลประโยชน์เรา มันยังมีการจกฉวยเท่าไร มันยังจะ ทำลายมากขึ้น พอมันทำลายมากขึ้นมันยังจะเสื่อมเร็วขึ้น เสื่อมเร็วขึ้นแล้วก็เป็นความทุกข์ยาก ของเราเอง เพราะเราทุกข์ยาก เพราะเราต้องอยู่ในสภาพแบบนี้

เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้นะ เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้ เราต้องอาศัย เราเป็นสัตว์สังคม สัตว์สังคมต้องอาศัยเจ้ากัน คุณสิ เราจะอยู่คนเดียวได้ เราจะเอาข้าวปลาอาหารที่ไหนมากิน ข้าวปลาอาหารในท้องตลาดมันมี ท้องตลาดมันมาจากไหน มันก็มาจากอาชีพ แต่ละอาชีพที่เขาทำมา มันก็เป็นท้องตลาดมา เราพึ่งพาอาศัยกัน ถ้าพึ่งพาอาศัยกัน การพึ่งพาอาศัยกันโดยที่จิตที่เราเป็นธรรม เราจะเห็นคุณค่าของเขา เห็นคุณประโยชน์ของเขา ไม่ใช่ว่ามันเป็นหน้าที่ของเขา มันเป็นการกระทำของเขา แล้วเราก็ใช้ประโยชน์จากเขา มันเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องธรรมดา นี่ไง มันถึงมองไม่เห็นใจ วิทยาศาสตร์มองเป็นอย่างนั้น มองเป็นค่านิยมของวิทยาศาสตร์ มองว่าสิ่งนั้นมันเป็นเรื่องปกติ

แต่ถ้ามองเป็นคุณธรรม คุณสิ คนโบราณเขาไหว้แม่โพสพ เขาไหว้แม่คงคา เด็กมันก็หัวเราะเยาะกันนะ ไปไหว้มันทำไม มันไม่มีชีวิตใจ ไม่เห็นคุณประโยชน์ของมัน ไม่มีการถนอมรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้มันดีขึ้น เราต้องฟื้นฟู เราต้องดูแลรักษา เพราะสิ่งนี้มันให้ประโยชน์กับเรานะ มันให้ประโยชน์ชีวิตกับเรานะ สิ่งมีชีวิต ถ้าเราเคารพบูชา เราใช้ด้วยความเคารพ สิ่งนั้นจะเป็นประโยชน์ใหม่ เราจะส่งต่อให้ลูกให้หลาน ลูกหลานมันจะใช้สิ่งนั้นต่อๆ ไป

คุณสิ แม่น้ำแต่ละสายมันมีของมันโดยธรรมชาติเป็นอย่างนี้ แล้วมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โลกมีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา โลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่มันน้อยนิด อาศัยเวลาเป็นร้อยๆ ปี เป็นพันๆ ปี มันถึงเห็นภาพชัดเจน แต่มันเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา แต่เคลื่อนไหวโดยที่เราไม่รู้ตัว พอเคลื่อนไหวโดยที่เราไม่รู้ตัว เราก็เห็นมันใหญ่มาก โลกนี้ใหญ่มากจนเราไม่เข้าใจว่ามันมีการเปลี่ยนแปลง แต่มันเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงนี้มันเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แต่เปลี่ยนแปลงให้มันดีขึ้น เราต้องดูแลรักษา เข้าใจใจ ทะนุถนอมรักษามัน นี่เรื่องของโลก เรื่องโลก เรื่องวัตถุนะ แค่ว่าเรื่องวัตถุเรื่องปัจจัยเราก็อาบเหงื่อต่างน้ำ เราก็ทุกข์ยากกันแสนเจ็บอยู่แล้วนะ แต่เรื่องโลก เรื่องนาม ถ้าเรื่องธรรมละ

ถ้าเรื่องธรรม “คุณธรรม” เรามีคุณธรรมในหัวใจของเรา เรามองเห็นการเปลี่ยนแปลงมันซึ่งใจมาก เราอยู่กับโลกโดยไม่ติดโลกนะ แม้แต่การเปลี่ยนแปลงของโลก เรายังต้องอาบเหงื่อต่างน้ำมา เพื่อถนอมรักษา เพื่อบำรุงรักษามัน แล้วเราจะตั้งสติอย่างไร เพื่อจะรักษาใจของเรา.. เห็นการเปลี่ยนแปลงแล้วมันเศร้าใจไหม ถ้ามันเศร้าใจมันเกิดธรรมสังเวชไหม ถ้ามันเกิด

ธรรมสังเวช มันเกิดการอุกใจคิดใหม่ มันเกิดการกระทำใหม่ หัวใจมันได้ตื่นตัวหรือยัง นี่เกิดมามีโอกาสได้ชีวิตหนึ่ง มันจะมีชวนขวยไหม

ไม่ใช่วันๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันคุ้นเคยคุ้นชินกับมัน กิเลสมันพอกหางหมูนะ จนหัวใจมันขยับไม่ได้เลย มันก็คิดแล้วใจ เราก็อำนาจแล้ว...ก็คิดแค่นั้นนะ ความคืออย่างนี้มันคิดโดยอามิส สิ่งที่เป็นอามิส ทำไมไม่คิดโดยธรรมละ ทำไมไม่คิดด้วยนามละ โดยความคิดอันนี้มันเก็บไว้ในหัวใจ

เราสร้างเป็นวัตถุขึ้นมา เราต้องถนอมรักษา เราต้องดูแลมันนะ แต่ความคิดความชั่วในหัวใจของเรา ใครไปถนอมรักษามัน มันมีของมันใช่ไหม “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ถ้าทำดีขึ้นมาแล้วมันเป็นความดี มันเป็นคุณธรรมในหัวใจ ถ้ามันมีคุณธรรม หัวใจที่เป็นสิ่งที่คุณประเสริฐอย่างนั้นนะ หัวใจที่เป็นสาธารณะมันทำเพื่อประโยชน์โลกได้ มันเจือจานโลกได้นะ มันจะฟื้นฟูขึ้นมาให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับสาธารณะ นี่ไง อานาจวาสนา การสร้างบารมี เพราะมันเห็นคุณค่า

คนทุกคนที่จะได้ใช้จ่ายได้ใช้สอยสิ่งที่เราแสวงหามาเพื่อเป็นทาน มันเป็นประโยชน์กับเขา เขามีความร่มเย็นเป็นสุข เขามีความชื่นใจ เขายืนดูดี เราเอาของแจกเด็กๆ แล้วเด็กมันมีความสุข มันครึกครื้นมันนะ เราก็มีความสุขพอใจ เราก็มีความสุขของเรา นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราดูแลโลก เราดูแลวัตถุ แต่วัตถุนั้นมีคนมาพึ่งพาอาศัย มีคนมาได้รับผลประโยชน์จากมัน นี่หัวใจเรามันมีความชุ่มชื่นใหม่ นี่หัวใจมีความชุ่มชื่น นี่เป็นการเสียสละวัตถุนะ

แล้วความคิดเกิดดับในหัวใจก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง อารมณ์ความรู้สึกเป็นวัตถุอันหนึ่ง ถ้าจิตมันละเอียดเข้ามา มันจะจับความคิดของเราได้ ความคิดเป็นวัตถุอันหนึ่ง แล้วความคิดซัดคิดซากความคิดซบซ้อนอยู่อย่างนั้นนะ ความคิดมันให้ผลกับใคร มันเหยียบย่ำหัวใจนะ ความฟุ้งซ่านต่างๆ มันเหยียบย่ำหัวใจ ความคิดไม่ใช่เรา แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะแล้วเราใคร่ครวญของเราเข้าไป เราเห็นความคิดของเรา ความฟุ้งซ่าน บังคับมัน บังคับให้มันคิด ให้มันเป็นพุทธานุสติ ให้คิดถึงพุทโธ คิดถึงคุณธรรม คิดถึงสิ่งต่างๆ ให้คิดอย่างนี้ แล้วถ้าความคิดมันเกิดขึ้นมา ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ดูความคิด ความคิด ถ้าเราเอามาเรียงร้อย คู่ก่อนหินดี คู่อิฐคู่ปูน เขาเอามากองทับๆ กันมันก็เป็นบ้านเป็นเรือนขึ้นมา เป็นประโยชน์ของมันขึ้นมาได้ ความคิดก็เหมือนกัน ถ้าสิ่งที่เป็นความคิดที่ดี มันวางรากฐานของใจได้ มันพัฒนาหัวใจของเราได้ ถ้ามันพัฒนาหัวใจของเรา

ความคิดที่มันเป็นความคิดที่มันเป็นยาพิษนี่แหละ แต่เราเอามาใช้ประโยชน์ของมัน ก้อนหินนะ
คูลี ภูเขาไฟมันระเบิด ลาวามันเผา ความร้อนของมันนะทับคนทับสัตว์โลกตายหมดเลย แต่
เหมือนกัน สิ่งที่เป็นหิน เป็นอิฐ เป็นทราย เป็นปูน เราเอามาเรียงร้อยขึ้นมาให้มันเป็นที่อยู่
อาศัย

ความคิดไม่ใช่จิต แต่ความคิดเกิดขึ้นมา เราใช้ปัญญาใคร่ครวญมันจะไปจับมาเรียงให้
เป็นกระบวนการของมัน กระบวนการของความคิดร้อยเรียงกันไป เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เป็น
ประโยชน์กับเรา เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ของมีอยู่ เพียงแต่เราจิตใจเราพัฒนาแล้ว จิตเราดีแล้ว สิ่ง
นั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา เราเอามาใช้ประโยชน์นะ

แต่ถ้าจิตใจของเราไม่ดีขึ้นมา จิตใจเราเป็นโลก สิ่งนั้นมันเป็นวิชาชีพ สิ่งนั้นเป็นวัตถุ
ความคิดก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง จินตนาการ คิดเป็นปัญญาขึ้นมา คิดบริหารจัดการขึ้นมาเพื่อหา
ผลประโยชน์ขึ้นมา มันก็มาเลี้ยงร่างกาย มันก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง ความคิดของวัตถุจากภายใน มัน
ก็ประสานกับความคิด เวลาวัตถุจากภายนอก ความคิดจากภายนอกมันก็เป็นเรื่องของโลก มันก็
เป็นความคิดที่บริหารจัดการเป็นเรื่องโลก เรื่องโลกก็เป็นเรื่องของวัฏฏะ วัฏฏะมีการ
เปลี่ยนแปลงไป มันก็หมุนเวียนไปเป็นธรรมดา เป็นธรรมดาก็พาให้ชีวิตเราเกิดตายๆ เป็นเรื่อง
ของโลก เป็นปกติของมัน

แต่ถ้าความคิดเป็นธรรม มันเรียงร้อยขึ้นมา ถ้ามีสมาธิขึ้นมาในหัวใจ มีบ้านมีเรือนขึ้นมา
ในหัวใจ จิตมันมีที่พึ่งของมันในหัวใจ จิตมันมีที่พักของมันในหัวใจ สิ่งที่มีที่พึ่งอาศัย ถ้าใครทำ
สมาธิได้ ฤทธิชีพรทำสมาธิได้ ทำความสงบของใจได้ เขาไปเกิดเป็นพรหมนะ นี่ไง เพราะเขา
ได้เรียงร้อยความคิดของเขาให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา เวลาเขาตายไปก็ไปเกิดเป็นพรหม เพราะจิต
เขาเป็นสมาธิ จิตเป็นหนึ่งเดียว ไปเกิดเป็นพรหม ของเรานี้เป็นเทวดา อินทร์ พรหม

ถ้าทำความดี ความคิดมันไม่เป็นหนึ่งเดียว มันยังลุ่มลุกคลุกคลานอยู่ก็ไปเกิดเป็นเทวดา
เป็นสิ่งต่างๆ หมุนเวียนไป แต่ถ้าเกิดมนุษย์ละ ความคิดถ้าเกิดเป็นมนุษย์ ถ้าเราตายแล้วไม่เกิด
เป็นเทวดา ไม่เกิดเป็นพรหมมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็เป็นมนุษย์ที่มีอำนาจวาสนาบารมี เป็นมนุษย์
ที่เป็นหลักของใจ มนุษย์ที่เป็นผู้นำ ผู้นำเพราะอะไร เพราะมีความไม่หวั่นไหวกับโลก นี่มันก็
เวียนตายเวียนเกิด

แต่ถ้ามีปัญหาขึ้นมาละ ปัญหาที่โลกุตตรปัญญา ปัญญาที่มันเข้ามาชำระกิเลสเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปละ สิ่งชำระกิเลสเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป สิ่งที่เป็นนาม สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นนามนะ จิตที่เป็นนามธรรม แต่มันคงที่กว่าเพราะเป็นกุปปธรรม อกุปปธรรม กุปปธรรมที่มันแปรสภาพอยู่ สิ่งที่แปรสภาพ ถ้าไม่แปรสภาพมันจะพัฒนาการได้อย่างไร สิ่งที่ไม่แปรสภาพ ต้นไม้มันจะเจริญเติบโตขึ้นมาได้อย่างไรถ้ามันไม่มีชีวิต ธรรมะ สัจธรรมที่มันพัฒนาการของมันขึ้นไป ถ้ามันไม่มีการพัฒนาการของมัน มันไม่แปรสภาพ มันจะโตขึ้นมาได้อย่างไร ความโตขึ้นมาคือมีจุดยืนขึ้นมา มีการพัฒนาการของมันขึ้นมาเป็นโลกุตตรปัญญามา มันย้อนเข้าไป ปัญญาที่ย้อนเข้ามา มันต้องมีพัฒนาการของมัน

ความเสื่อมๆ มันจะมีความเสื่อม มีแต่การทำลายอย่างเดียวหรือ ความแปรสภาพที่มันดีขึ้นไปก็ได้ ความแปรสภาพที่ดีก็มี เราทำให้แปรสภาพที่ดี มันต้องชวนชวาย มันต้องมีสติ ต้องมีการกระทำ มันต้องมีความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ ไม่ใช่ปล่อยให้ไหลไป.. ก็ดีแล้ว ทำดีแล้ว ทุกอย่างดีแล้วก็ปล่อยให้มันไหลไปตามกิเลส...มันได้เท่านั้นนะ มันได้เท่านั้นนะ

โลกของวิญญูะ วิญญูะมันเวียนไป วิญญูะมันจะเวียนออก การเวียนออก มันจะแปรสภาพต้องให้แปรสภาพที่ดี เราต้องวิริยะอุตสาหะ คุณิ นังสมาธิ เคนจงกรม มันได้อะไรขึ้นมา เขาสร้างวัดสร้างวา เขาสร้างวัตถุขึ้นมา เขามีผลประโยชน์ของเขา เขามีผลงานของเขาแล้วผลงานของเราละ ผลงานของเรา เราเคนจงกรมมีแต่อาบเหงื่อต่างน้ำ เราได้อะไรขึ้นมา มันได้แต่ความมั่นคงของใจ มันเห็นแต่คุณค่าของคุณธรรม

เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย “ถ้าใจประเสริฐ ใจมันดีแล้ว กำขี้มาก็ดี ถ้าใจมันชั่ว กำเพชรมา มันก็ชั่ว” เพชรกับขี้ ขี้มันของสกปรกใจไหม เป็นปุ๋ย เป็นประโยชน์ได้ใช่ไหม แต่มันกำมา เพราะใจมันดี มันเป็นประโยชน์หมดละ เพราะขี้เอามาทำเป็นประโยชน์ เอามาเป็นปุ๋ย ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารมันเจริญงอกงามมาเป็นเพื่อดำรงชีวิต เพชรมันกินไม่ได้ เพชรมันเหมือนกับหินก้อนหนึ่ง หินก้อนหนึ่งหัวใจมันเลวทราม กำเพชรมา มันทำอะไรไม่เป็นประโยชน์ไม่ได้เลย

นี่ก็เหมือนกัน เราพัฒนาการใจของเรา เราทำในสิ่งที่ดี ถ้าใจเราพัฒนาการที่ดีแล้ว ไม่มีสิ่งใดที่เป็นพยานเลย ไม่มีอะไรเป็นพยาน เป็นวัตถุ เป็นพยาน วัตถุพยานไม่มี แต่มันมีสิ่งที่เป็น

คุณธรรมในหัวใจที่เป็นพยาน...มี มีเพราะอะไร มีเพราะสิ่งที่ใจเป็นธรรมนะ เทวดา อินทร์ พรหม เข้าใจได้ ทุกอย่างเข้าใจได้ เขาเห็นได้ เขารู้ได้ เขามาฟังธรรมตลอดเวลา เขามาถามปัญหา ต่างๆ เพื่อประโยชน์กับเขา แต่ถ้าเป็นวัตถุ เราเข้ากันไม่ได้ เขาไม่รู้ เรามี แต่ไม่เป็นประโยชน์กับ วัฏฏะ เป็นประโยชน์กับชีวิตเท่านั้น แต่ถ้ามันเป็นคุณธรรม มันเป็นประโยชน์กับวัฏฏะนะ เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ เป็นอาจารย์ของเทวดา สัตตา เทวมนุสสถานัง เป็นอาจารย์ ของเทวดาของวัฏฏะ เป็นผู้สั่งสอนวัฏฏะนะ ใจ ถ้ามันเป็นไป เห็นคุณค่าของใจ

ความแปรสภาพที่ดีขึ้น...มี ความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เราต้องทำเปลี่ยนแปลงดีขึ้น

วันนี้วันพระนะ ตั้งสติ ชีวิตนี้คืออะไร เราทำดีแค่ไหนหรือ มาวัดแล้วทำบุญกุศลแล้วแค่นี้ คือความดีที่สุดของเราใช่ไหม เป็นความดีที่สุดของคนที่ไม่เคยเข้าวัดเข้าวาที่เขาไม่ทำเลย คุณสิ วัน นักขัตฤกษ์ รัฐบาลบอกว่าให้ทำบุญที่วัดใกล้บ้านๆ ให้ทำบุญกุศล ให้หัวใจมันร้อยรัดสังคัม ให้ สังคัมรมเย็นเป็นสุข นั่นเป็นความดีของคนที่ไม่เคยกระทำ เรากระทำแล้ว เวลามันมาก็ปีก็สิบปี มาแล้วทำไมเราไม่พัฒนาขึ้นไป เอาเท่านี้หรือ มันต้องพัฒนาขึ้น ต้องดีขึ้น เพื่อประโยชน์กับเรา นะ เอวัง